

Strategisk næringsplan for Øvre Eiker kommune for perioden 2011 – 2015

Dette dokumentet bygger på kommuneplanens visjon, verdigrunnlag, hovedstrategier for samfunnsutvikling og mål for næringsutvikling. Dokumentet har en strategisk tilnærming, og skal være grunnlag for handling for næringslivet og kommunen i fellesskap.

**September 2011
Versjon 1.0**

Innhold

1.0	OVERORDNET MÅLSETNING MED NÆRINGSUTVIKLING.....	3
2.0	UTFORDRINGER OG MULIGHETER	5
3.0	INNSATSOMRÅDER FOR STRATEGISK NÆRINGSUTVIKLING	14
4.0	KULTURNÆRINGER.....	15
5.0	LANDBRUKSNÆRINGEN.....	17
6.0	HANDELSNÆRINGEN	19
7.0	INDUSTRINÆRINGEN	21
8.0	OFFENTLIGE VIRKSOMHETER	24
9.0	NÆRINGSAREALER.....	26
10.0	KOMMUNAL SERVICE & TJENESTEYTING	28
11.0	OVERORDNET GJENNOMFØRING.....	30
12.0	ENDRINGSKONTROLL	35
	BAKGRUNNSDOKUMENTER	37

1.0 OVERORDNET MÅLSETNING MED NÆRINGSUTVIKLING

1.1 Bakgrunn

I kommunestyremøte den 12. mai 2010 ble fagkomité 4 gitt i oppdrag å utrede grunnlaget for kommunens arbeid med næringsutvikling. Arbeidet har skjedd parallelt med rulleringen av kommuneplanen for Øvre Eiker 2010 – 2022. Fagkomiteens innstilling¹ ble behandlet i kommunestyret den 27. april 2011 (sak 49/11), og fikk der enstemmig tilslutning. Saken ble deretter fulgt opp under kommunestyrets møte den 22. juni (sak 101/11). Det ble her besluttet å utarbeide et endelig plandokument for fremleggelse til sluttbehandling i kommunestyret den 18. oktober 2011.

Dette dokumentet er resultatet av den prosessen som er gjennomført med sikte på å utarbeide et endelig plandokument som best kan ivareta de krav som kommunestyret stilte i sak 101/11. Det er her bl.a. presisert at *"det utvikles en samlet næringsplan for Øvre Eiker kommune bestående av et rammedokument og underliggende delplaner, samt en beskrivelse av den nødvendige koordinering mellom satsingsområdene. Næringsplanen skal også beskrive hvordan samlet gjennomføring, optimalisering av ressursbruk, rapportering, økonomi, risikovurdering osv. sikres på best mulig måte."* I det etterfølgende er disse forholdene ivaretatt.

Kommuneplanen for Øvre Eiker kommune angir følgende 5 mål for næringsutviklingen:

1. Bygge næringspolitikken på å videreutvikle et nært samspill med næringene og bedriftene.
2. Bidra til næringsutvikling i regionen og Øvre Eiker kommune gjennom et aktivt og forpliktende regionalt samarbeid.
3. Fortsette satsingen på stedsutvikling, tjenester og kommunal service som et sentralt område for næringsutvikling.
4. Videreføre satsingen på næringsutvikling i landbruket og kulturnæringene.
5. Prioritere tilrettelegging av nye næringsarealer og dialog om utnyttelse av eksisterende arealer for næring.

De viktigste faktorene (komparative fordeler) for å lykkes med næringsutvikling i Øvre Eiker kommune er:

1. Sentral beliggenhet

Øvre Eiker kommune har i historisk sammenheng vært et sentralt knutepunkt i nedre Buskerud. Her er veiskiller, og både Sørlandsbanen, Randsfjordbanen og deler av trafikken på Bergensbanen går gjennom kommunen. Tradisjonelt har også vannveiene vært benyttet. For næringslivet med behov for enkelt og smidig tilgang til vei og bane, er derfor Øvre Eiker kommunes sentrale beliggenhet et fortrinn.

2. Attraktive friluft- og fritidstilbud

Øvre Eiker kommune har mange rekreasjonsområder tilgjengelig for sine innbyggere, i kort avstand fra boområdene. Øvre Eiker kommune har tilbud både sommer og vinter i stort sett alt av fritidsinteresser. Kommunen har også registrert noen hundre foreninger og lag av forskjellig art, slik at stort sett alt av aktuelle fritidsinteresser er ivaretatt. I tillegg har kommunen mange

¹ "Strategisk næringsutvikling i Øvre Eiker kommune for perioden 2011 – 2015", se også vedlegg

attraktive boligområder. Både for de som ønsker å flytte direkte inn i sin egen bolig, eller ønske å bygge selv, finnes det en lang rekke muligheter.

3. Aktiv satsing på kultur- og kulturliv

Kulturhovedstaden Vestfossen er blitt et begrep langt ut over kommunens grenser. Både nasjonalt og internasjonalt har dette navnet satt seg. Mange kulturbaserte næringer er etablert i etterkant av dette, og kommunens satsing på denne type næring har også hatt ringvirkninger til de andre sentra i kommunen. Ingen andre kommuner i nedre Buskerud har tilnærmedesvis samme satsing innenfor kulturbasert næring, og hvis man i noen sammenheng skal kunne bruke begrepet "fluepapireffekt" må det være her.

1.2 Overordnet visjon og mål

Øvre Eiker kommune har over en lang rekke år arbeidet målbevisst etter "sammen-med" begrepet. Det finnes knapt noen kommune i Norge hvor denne tankegangen gjennomsyrrer ikke bare den kommunale organisasjonen, men også innbyggerne for øvrig. Ildsjelene er mange og innenfor alle områder hvor sammen-med ånden kan bringe frem en vinn-vinn situasjon. Så også med realiseringen av denne planen. Øvre Eiker kommunen skal yte sine bidrag slik som beskrevet i denne planen, men kommunen som sådan skal ikke være den skapende part. Den overordnede [visjonen](#) for denne planen er derfor:

Sammen utvikler vi næringskommunen Øvre Eiker

Overordnet [mål](#) for arbeidet er:

Øvre Eiker er den mest attraktive næringskommunen i nedre Buskerud

Alle kommunene i nedre Buskerud har klare interesser i å utvikle næringsvirksomheten i sin kommune, og som sådan er det en sunn konkurranse kommunene i mellom om å tiltrekke seg de beste aktørene. Hovedmålet med denne strategiske planen for næringsutvikling i Øvre Eiker er å sørge for at Øvre Eiker kommune fremstår som en så attraktiv aktør at kommunen foretrekkes fremfor andre alternativ. For å klare dette må det spilles aktivt på de komparative fordeler som kommunen måtte ha, og forsterke disse.

2.0 UTFORDRINGER OG MULIGHETER

For å oppnå gode resultater med næringsutviklingen i en kommune, er det flere faktorer som spiller inn:

- ✓ Befolkningsutviklingen av arbeidsføre personer ² må være positiv for å kunne rekruttere nok sysselsatte til nye arbeidsplasser i kommunen.
- ✓ Kommunen må ha en attraktiv bostedsutvikling. Det betyr at de som bor i kommunen, eller har valgt å flytte til kommune, skal oppleve gode kvaliteter ved å bo. Gode oppvekstvilkår, rikt kulturtilbud, muligheter for fritidsaktiviteter og et trygt og godt sted å fullføre hele livsløpet
- ✓ Kommunen må ha høy attraktivitet. Dette måles for eksempel ved tilflyttingen av innbyggere som ikke skyldes vekst i antall arbeidsplasser. Høy attraktivitet betyr at kommunen har innflytting som skyldes bostedskvaliteten.

Et av de overordnede fokus i dette dokumentet må være å sette inn tiltak for å bremse arbeidsutvandringen og handelslekkasjen til nabokommunene. Lykkes man med dette er mye gjort.

Et annet viktig moment er å gjøre kommunen så attraktiv for vår ungdom slik at de velger å komme tilbake til kommunen og bosette seg her etter endt utdanning og kanskje noen år i arbeidslivet andre steder. Dette krever både at det finnes attraktive arbeidsplasser, muligheter for å etablere egen arbeidsplass og at kommunen fremstår som en god kommune å bosette seg i.

Øvre Eiker kommune har en geografisk beliggenhet som gjør den til et naturlig knutepunkt i nedre Buskerud. Det er korte avstander til arbeidsmuligheter og handelsmuligheter utenfor kommunegrensen.

Tilflyttingen er god, men utviklingen i arbeidsplasser er vesentlig svakere i forhold til forventet utvikling ut i fra befolkningstilveksten kommunen har.

Siden befolkningsutviklingen og næringsutviklingen er så gjensidig avhengig av hverandre, er Øvre Eiker kommune i dag avhengig av næringsutviklingen i nabokommunene for å opprettholde befolkningsutviklingen.

Øvre Eiker kommune har et regionalt samarbeid gjennom Buskerudbyen. Dette samarbeidet skal møte økt befolkningsvekst på en effektiv og bærekraftig måte, og gi næringslivet gode vekstmuligheter innenfor det geografiske området som utgjør Buskerudbyen.

Tre av kommunene i Buskerudbyen har overskudd på arbeidsplasser, de andre har underskudd. Samlet er det balanse mellom innbyggere og arbeidsplasser i regionen. Alle kommunene i Buskerudbyen har befolkningsvekst og regionen posisjonerer seg for vekst i årene framover. Innbyggere forventer et tilfredsstillende handels- og servicetilbud og et lett tilgjengelig tjenestetilbud. En rekke nye arbeidsplasser innen disse bransjene vil måtte komme som følge av veksten. I tillegg vil nye næringer innen tjenesteytende næringer, kulturnæringer osv vokse fram i sammenheng med krav til bostedskvalitet.

Øvre Eiker kommune har tradisjon med høy sysselsetting innen helse, sosialtjenester og industriproduksjon. Endringer innen bransjer og generell vekst i befolkningen, stiller Øvre Eiker kommune over-

² Det forutsettes at alle kommunens bedrifter tar inn over seg kravene til universell utforming slik at dette begrepet også kan omfatte personer med fysiske begrensninger

for noen strategiske valg for fortsatt å være attraktiv som tilflyttingskommune - også i et samarbeide innen Buskerudbyen.

Noen av de viktigste forhold som er vektlagt i prosessen:

- ✓ Øvre Eiker kommune med ca 17.000 innbyggere, har en befolkningsutvikling på ca. 2 % pr år (2,2 % i 2010). Det er over gjennomsnittet for norske kommuner og må anses som en sunn utvikling over tid. Alderssammensetningen i kommunen er identisk med alderssammensetningen i befolkningen i landet som helhet.
- ✓ Mange unge mennesker fra Øvre Eiker studerer, eller har av forskjellige årsaker valgt å bosette seg i andre deler av landet. Det er viktig for kommunens fremtidige utvikling at disse finner det attraktivt å igjen bosette seg i Øvre Eiker
- ✓ Øvre Eiker kommune har stort natur- og rekreasjonsområde med mange muligheter. Spesielt er det mange vann med muligheter for vannsport og fiske
- ✓ Laksefiske i Drammenselva er kjent langt utenfor kommunens grenser
- ✓ Hokksund har de senere årene blitt opprustet og framstår som en attraktiv småby med kort vei til mange sentrale tjenestetilbud. Småbutikker preger handelsstanden og spesialforretninger kan ta opp kampen med kjedebutikkene på sentrene i nabokommunene
- ✓ Innbyggerne i Øvre Eiker kommune har tradisjon for samarbeid på lokalplan. Visjonen "*Sammen skaper vi et livskraftig Øvre Eiker*" har satt i gang mange lokale engasjement
- ✓ Kulturhovedstaden Vestfossen har blitt et begrep langt utenfor kommunen og stort antall mennesker besøker de mange aktivitetene på stedet
- ✓ Mangel på kontor / forretningsbygg sentralt i kommunen kan på sikt hindre utvikling av nye næringer og vekst i de næringene man ønsker skal vokse. Det kan også bety at det kan være vanskelig å tiltrekke nye oppgaver til industrien. Industrien etterspør ikke bare industritomter i fremtiden, men også kontorplasser
- ✓ Uavklart utnyttelse av viktige sentrale næringsareal i nærheten av jernbane/vei
- ✓ Det er over lang tid bygget et kompetansemiljø for Helse / sosialtjenester i Øvre Eiker kommune. Bransjen står for ca 15 % av arbeidsplassene. Også de private aktørene (for eksempel Hokksund Rehabiliteringssenter som den største av disse) har et stort og sterkt kompetansemiljø innen helse.
- ✓ Industriproduksjon utgjør en annen betydelig andel av sysselsetningen i Øvre Eiker. Det er ca 100 produksjonsbedrifter som sysselsetter 7 % av arbeidsplassene. Industrien utgjøres av noen få store bedrifter, og mange med mindre enn 10 ansatte. Et antall av de mindre bedriftene er innovative og leverandører til de store industribedriftene i regionen. Øvre Eiker kommune har flere såkalte gasselbedrifter³.
- ✓ Det er et potensial i å legge til rette for at det skapes nye arbeidsplasser innen tjenesteytende næringer, kulturnæringer, handelsnæringer og andre nye næringer i kommunen. Innsatsfaktoren utgjøres av de ressursene pendlerne representerer. Vi antar at det finnes ca 200 bedrifter i Øvre Eiker kommune som utgjør kulturnæring. Det ligger et potensial i å samordne disse for en rekke formål.
- ✓ Glassproduksjon har vært en viktig næringsaktivitet i Øvre Eiker gjennom mange år. Fortsatt produksjon og formidling av historie og kunnskap rundt glasskunst kan gi utviklingsmuligheter.

³ En gasselbedrift er en bedrift (AS) som har en omsetning > 1 mill, som har doblet omsetningen over de siste fire år og har et samlet positivt driftsresultat over disse årene

- ✓ Lokal matproduksjon har vokst og har et årlig marked for felles presentasjon. Ellers i året er det lite felles aktiviteter for å fremme produksjon, salg og konsum. Noen av produsentene har klart å etablere gode merkevarer utenfor kommunens grenser.
- ✓ Øvre Eiker kommune har en sentral beliggenhet i knutepunktet for vei og jernbane. Korte avstander og relativt gode kollektivtilbud vil gjøre det enkelt å pendle fra bosted til arbeidssted i annen kommune. Det ligger en klar utfordring i å motvirke dette med gode og effektive tiltak.
- ✓ Aktivitetene og utstillingene i Arena Vestfossen og Kunstlaboratoriet kan integreres i lokalbefolkningen for å bygge en identitet og stolthet på stedet. Innbyggerne og kulturaktivitetene kan i større grad benytte hverandre for å bygge en felles identitet.

Nøkkeltall for arbeidsplasser og arbeidsstyrken i Øvre Eiker kommune (2009):

Antall sysselsatte bosatt i Øvre Eiker		8373
Ant sysselsatte bosatt i Øvre Eiker med arbeidssted Øvre Eiker		3529
Antall arbeidsplasser i Øvre Eiker		5734
- antall private arbeidsplasser	4150	
- antall offentlige arbeidsplasser	1584	
Sysselsatte bosatt i Øvre Eiker som pendler ut		4852
- til Kongsberg	850	
- til Drammen, Nedre Eiker, Lier	2650	
- til Asker, Bærum, Oslo	625	
- til Modum, Ringerike	320	
- til andre kommuner	137	
Sysselsatte bosatt i andre kommuner som pendler inn		2205

2.1 Overordnet SWOT

En SWOT-analyse⁴ tar sikte på å kartlegge interne styrker og svakheter og eksterne trusler og muligheter. Det er viktig å være oppmerksom på disse forholdene, og påse at styrker og muligheter blir utnyttet, samt at konsekvensene av svakheter og truslene blir holdt under kontroll. Den etterfølgende analysen er gjort på et overordnet generisk nivå, og er ikke spesifikk for de enkelte satsingsområdene.

2.1.1 Interne styrker som ikke er fullt utnyttet

- Et godt samarbeid med næringsaktørene gjennom Øvre Eiker Næringsråd, Øvre Eiker Bonde- lag og andre
- Tydelige politiske signaler om satsing på næringsutvikling
- Kommunen samarbeider aktivt gjennom en rekke regionale fora⁵
- "sammen-med" tankegangen gjennomsyrrer både administrasjonen og innbyggerne forøvrig
- Satsingen på kulturhovedstaden Vestfossen har vært svært vellykket
- Kommunen legger stor vekt på å ta i mot nye innbyggere på en positiv måte
- Flere tiltak for å bedre kommunens omdømme er igangsatt, men ennå ikke fullført

⁴ SWOT = Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats

⁵ Dette gjelder bl.a. Vestregionen, Drammensregionen og Buskerudbyen

2.1.2 Interne svakheter som kan være til hinder for måloppnåelse

- Kommunens servicenivå kunne vært bedre
- Kommunen har små/begrensede dedikerte ressurser til næringsarbeid
- Kan ytterligere utnytte de muligheter for lokale innkjøp som ligger i det offentlige anskaffelsesreglement
- Kommunens skatteinngang ligger klart under landsgjennomsnittet

2.1.3 Ikke fullt ut utnyttede eksterne muligheter

- Trafikknutepunkt i nedre Buskerud
- Positiv befolkningsvekst (2,2 % i 2010, den største veksten av alle kommunene i nedre Buskerud)
- Sentral beliggenhet i forhold til bl.a. næringsmiljøene i Drammen og Kongsberg
- Sentral beliggenhet i samarbeidet Buskerudbyen
- En rekke større bedrifter med et godt nasjonalt renommé, bl.a. Bergans, OSO etc.
- En god bokommune med en rekke attraktive rekreasjonsmuligheter
- Mange attraktive boligområder, både eksisterende og nye med byggeklare tomter
- Eikersenteret bidrar til å minske handelslekkasjen
- Hokksund fremstår som en attraktiv småby med appell til mange
- Laksefisket er kjent langt ut over kommunens grenser
- Kulturnæringene er i fremgang, ikke minst takket være den målrettede satsingen på kulturhovedstaden Vestfossen. Dette har ringvirkninger til de øvrige tettstedene.
- Lokal matproduksjon har vokst betydelig (bl.a. Eiker Gårdsysteri)
- Egertorget Matfestival har vært en suksess
- Flere gasellebedrifter (til sammen 8 bedrifter i 2010)
- Det er et godt utbygget fiberbasert bredbånd med muligheter for tilstrekkelig kapasitet (> 10 gbit/s) i alle sentrale næringsområder
- Stor tilgang på kompetent arbeidskraft i egen kommune og nabokommunene

2.1.4 Trusler fra og i omverdenen

- Gjennomgående lavt utdanningsnivå i befolkningen
- Kommunen er pendlerkommune (58 % av de arbeidsaktive pendler til andre kommuner)
- Relativt lav andel private arbeidsplasser
- Stor andel servicearbeidsplasser
- For få utnyttede næringsareal (både til produksjon og kontor/forretningsvirksomhet)
- Lite kunnskapsintensive næring
- Mulighet for ytterligere handelslekkasje til bl.a. Buskerud Storsenter når denne blir utbygget
- Handelsbedriftenes omsetning pr. innbygger er vesentlig lavere enn i bl.a. Nedre Eiker kommune
- Lav tilvekst av nye bedrifter
- Landbruksnæringen som helhet viser tilbakegang og totalt antall sysselsatte går ned

Øvre Eiker kommune har en organisasjon som med visse grep er godt rustet til å gjennomføre denne planen, og bidra aktivt og positivt til å nå de mål som planen beskriver. De interne svakhetene som

er trukket frem er for øvrig en eksplisitt del av planverket, og vil derfor, gitt en vellykket plangjennomføring, ikke være en svakhet når planen er fullført.

Eksternt fremstår Øvre Eiker som en attraktiv kommune. En befolkningstilvekst godt over gjennomsnittet for sammenlignbare kommuner i nedre Buskerud må tolkes som et tegn på dette. Kommunens sentrale geografiske beliggenhet kan være en komparativ fordel som kan utnyttes videre. Den årelange satsingen på kultur har vært vellykket, og tiden er inne til å aktivt utnytte effektene av dette. Innenfor landbruksnæringen er det dukket opp en rekke nysatsinger de siste årene, og som en landbrukskommune er det viktig at kommunen aktivt spiller videre på de initiativ som næringen selv har tatt.

Kommunen er en pendlerkommune med relativt stor andel arbeidstakere med arbeidssted i andre kommuner. Sett i forhold til veksten i antall innbyggere kan dette tyde på at kommunen er en god bostedskommune, men et flertall av innbyggerne velger å arbeide andre steder. Dette har med tilgang på aktuelle arbeidsplasser å gjøre. Kommunen har den nødvendige arbeidsstokk, men mangler pr. dato tilstrekkelig med attraktive arbeidsplasser til at flere velger å arbeide innefor kommunens grenser. I denne vurderingen må selvsagt også tas med at med dagens vel utbygde kommunikasjonsstruktur, er ikke en arbeidsvei for eksempel til Kongsberg eller Drammen noe problem for de fleste.

Egnede næringsarealer er en svært viktig faktor både ved nyetableringer og ved eventuell utvidelse av eksisterende virksomhet. Pr. i dag (2011) er dette en utfordring som kan være hemmende for næringsutviklingen, og dette er derfor tillagt eksplisitt vekt i det etterfølgende.

2.2 Virkemidler og samarbeidspartnere i næringsutviklingen

Det er en lang rekke aktører som vil kunne påvirke denne planen på en positiv måte. Noen av de regionale fora er allerede nevnt, men også andre kan være attraktive bidragsytere. For en vellykket gjennomføring er det derfor viktig at samarbeidet med disse aktørene opprettholdes og videreutvikles. Det ligger også muligheter for økonomiske støtteordninger i enkelte av disse organene, og disse mulighetene må også følges aktivt opp.

2.2.1 Øvre Eiker kommune

Denne planen beskriver Øvre Eiker kommunes bidrag i å utvikle næringslivet i kommunen. Det sier seg derfor selv at kommunen som organisasjon må være en svært aktiv medspiller i de fleste prosessene som her er beskrevet.

Øvre Eiker kommune har de siste 10 årene hatt en relativt begrenset innsats mot tradisjonelt tiltaksarbeid og næringsutvikling. Prioriteringene i kommuneplan har vært kommunal service, næringsutvikling innen kultur, stedsutvikling og landbruk (kommuneplanen og handlingsplan for næringsutvikling). Regionalt samarbeid om næringsutvikling har vært en prioritert strategi.

Den direkte økonomiske innsatsen i næringsutvikling har også vært relativt beskjeden. En egen næringskonsulent (50 %) ble ikke erstattet da vedkommende sluttet for snart 10 år siden. Tilnærmingen har vært at tiltaksarbeid og næringsutvikling har vært en integrert del av fagansvaret i hver seksjon. Det er nå etablert et fast nettverk i kommuneorganisasjonen for å ivareta prioriterte saker overfor næringslivet.

Skattekontoret har tatt flere initiativ for informasjon om skatte- og avgiftsregler. Innkjøp er sentralt for mange virksomheter. Det planlegges å tilby skolering i regelverket for at bedrifter i Øvre Eiker bedre skal kunne hevde seg i anbudskonkurranser.

2.2.2 Øvre Eiker Næringsråd

Øvre Eiker Næringsråd ble formelt opprettet i 2007, etter at det hadde vært jobbet noen år på et mer uformelt grunnlag gjennom Øvre Eiker Næringsforum. Næringsrådet har ca 60 medlemsbedrifter fra ulike bransjer. Det er et eget styre der Øvre Eiker kommune er representert med ordfører, rådmann og næringsansvarlig. Det er inngått en samarbeidsavtale med Drammen Næringslivsforening (www.dnf.no) om ivaretagelse av sekretariat og andre servicefunksjoner. Gjennom samarbeidsavtalen har medlemmene av Øvre Eiker Næringsråd tilgang til DNFs nettverk og øvrige tilbud.

Øvre Eiker Næringsråd er hovedkontaktpunktet mellom næringslivet og Øvre Eiker kommune. Næringsrådet drøfter spørsmål som anses viktige for næringslivet i kommunen, bygger nettverk og kompetanse i nærings spørsmål.

2.2.3 Landbruksorganisasjonene

Norges Bondelag arbeider for å bedre vilkårene for landbruket og synliggjøre landbrukets betydning for samfunnet. Bondelaget er partipolitisk uavhengig og den ledende organisasjonen for næringspolitikk og service i landbruket. Med 62.000 medlemmer, om lag 580 lokallag, 18 fylkeslag, gode politiske kontakter og høy faglig kompetanse er Norges Bondelag en sterk organisasjon.

Øvre Eiker Bondelag er et av de om lag 580 lokallag av Norges Bondelag, og er et aktivt lokallag med mange engasjerte medlemmer.

Norges Skogeierforbund er sentral overbygning for åtte skogeierandelslag, 300 lokale skogeierlag og ca 38.000 skogeiere over hele landet.

Samlet står Norges Skogeierforbund for ca. 80 prosent av skogproduksjonen i Norge og har betydelige eierandeler i norsk og internasjonal skogindustri. Skogeierforbundets hovedoppgaver er næringspolitikk, samfunnskontakt og politisk påvirkning av rammebetingelsene for skog og trenæringen.

Eiker Skogeierlag er et av de mange lokallag av Norges Skogeierforbund.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag har ca 7.000 medlemmer som er organisert i 18 fylkeslag og en lang rekke lokallag.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag forhandler hvert år med staten om Bondens rammebetingelser, bl.a. inntektsmuligheter. I tillegg drives et aktivt arbeid ovenfor det politiske miljø bl.a. på Stortinget og i Regjeringen for å bedre utviklingsmulighetene for bygdene.

Eiker Bonde- og Småbrukarlag er et av de 260 lokallag av *Norsk Bonde- og Småbrukarlag*

2.2.4 Kulturnæringene

Kulturnæringene er ikke organisert i noen overordnet felles interesseorganisasjon på linje med for eksempel landbruksnæringen. Nasjonalt finnes det organisasjoner som for eksempel Norske Billedkunstnere (NBK) som er billedkunstnernes fagorganisasjon og som arbeider for å ivareta billedkunstnernes faglige, ideelle, økonomiske og sosiale rettigheter og interesser. NBK har ca. 2700 medlemmer som fordeler seg på 20 grunnorganisasjoner, men ikke eget lokallag i Øvre Eiker. Det finnes dog

enkelte miljøer i Øvre Eiker organisert mer eller mindre etter klyngemodellen. Eksempler på disse er Fredfoss Kulturpark og Arena Vestfossen. Hvorvidt disse vil kunne være kontaktflater i forbindelse med gjennomføringen av denne næringsplanen, er ikke klarlagt.

Vestfossen Kunstlaboratorium fremstår som grunnpilaren i kunstmiljøet i Øvre Eiker. Begrepet Kulturhovedstaden Vestfossen er i stor grad bygget opp rundt Kunstlaboratoriet, og mye takket være dette har det i de senere årene dukket opp en lang, lang rekke svært dyktige kunstnere som har etablert næring i Vestfossen eller ellers i kommunen. Buskerud fylkeskommunes strategiske plan "Kunst- og kulturstrategi for Buskerud 2011-2014", nevner spesielt Kunstlaboratoriet: *"Buskerud fylkeskommune definerer Vestfossen Kunstlaboratorium som et fyrtårn for samtidskunst. Dette innebærer at vi ønsker å bidra til å utvikle Vestfossen Kunstlaboratoriums institusjonelle rammer, slik at stedet ikke bare oppfattes som et visningssted for samtidskunst, men også som et kunstfaglig kompetansesenter. Senteret er også en relevant samarbeidspart i forhold til satsingen på nye koblinger mellom kultur og øvrig næringsliv"*. Det er derfor naturlig for gjennomføringen av Øvre Eiker kommunens næringsplan at det spilles videre på den posisjonen som Kunstlaboratoriet har og å utnytte aktiv den "fluepapireffekten" dette kan medføre.

2.2.5 Etablererveiledning og entreprenørskap

Etablererveiledning er en lovpålagt tjeneste, bl.a. i forhold til næringsfaglige vurderinger fra NAV. Flere av kommunene i Drammensregionen samarbeider om en avtale med stiftelsen Etablererkompetanse om å ivareta disse tjenestene. Avtalen er inngått etter offentlig anbudskonkurranse. Etablererkompetanse har kontor i Drammen og Kongsberg. Årlig er det mellom 20 og 40 etablerere fra Øvre Eiker som får veiledning gjennom denne avtalen.

Skolene i Øvre Eiker har gjennom flere år hatt et stort engasjement i elevbedrifter og entreprenørskap, og flere skoler har hevdet seg i regionale og nasjonale kåringer. Øvre Eiker kommune samarbeider med NHO i dette arbeidet, og kommunen er medlem av foreningen Ungt Entreprenørskap.

I den nye ungdomsskolen i Hokksund som skal stå ferdig senhøstes 2011, vil det være et eget rom kalt "Næringslivets rom". Det ligger i planens ånd at dette aktivt skal utnyttes for å skape en positiv holdning og kjennskap til næringslivet på et så tidlig stadium som mulig. Ved aktiv bruk av dette rommet og de muligheter for læring som dette gir, vil forhåpentligvis grunnlaget bli lagt for mange gründere og dyktige næringslivsfolk i Øvre Eiker i årene fremover.

2.2.6 Innovasjon Norge

Innovasjon Norge (www.innovasjon norge.no) er statens fremste virkemiddel for næringsutvikling. Buskerud og Vestfold er vårt lokale organisasjonsledd. Regionkontoret ligger i Tønsberg, og det er samtidig et lokalt kontor på Papirbredden i Drammen. Innovasjon Norge har virkemidler og tilbyr tjenester innenfor finansiering, kompetanse, rådgivning, nettverk og prioritering.

Prioriterte målgrupper er:

- Små og mellomstore bedrifter med vekstambisjoner og vekstpotensial
- Etablerere og gründere
- Kvinner
- Unge

Prioriterte sektorer er:

- Energi og miljø
- Helse
- IKT
- Kultur og opplevelse
- Landbruk
- Marin og maritim virksomhet
- Olje og gass
- Reiseliv

Innovasjon Norge er partner og aktiv deltaker i flere regionale prosjekter og initiativ der Øvre Eiker kommune deltar. På bedrifts- og virksomhetsnivå faller Øvre Eiker kommune utenfor mange av ordningene. Landbruk og landbruksrelatert virksomhet er det området som klart omfattes av flest ordninger under Innovasjon Norges ansvarsområde.

2.2.7 Buskerud fylkeskommune

Etter forvaltningsreformen i 2009 har fylkeskommunene fått et utvidet ansvar for næringsutvikling og regional utvikling. Buskerud fylkeskommune har vedtatt planstrategi som viser at fylkeskommunen har store ambisjoner på dette området. Det er videre vedtatt fylkesdelplaner for reiseliv og kulturnæringene. Fylkeskommunen skal ivareta regionens interesser i forhold til det statlige virkemiddelapparatet, regionale utviklingsfond og FOU/høyere utdanning. Fylkeskommunens rolle i næringsutvikling er fortsatt under utvikling.

2.2.8 ATM Prosjekt Buskerudbyen

ATM Prosjekt Buskerudbyen er et samarbeidsprosjekt mellom 5 kommuner (Øvre Eiker er av disse fem), Buskerud fylkeskommune, fylkesmannen og statlige transportetater. Det er inngått en femårig samarbeidsavtale og en fireårig samarbeidsavtale med Samferdselsdepartementet om belønningsordningen for økt kollektivtrafikk og mindre bilbruk. Næringslivets organisasjoner er en viktig samarbeidspartner i prosjektet.

Bedre betingelser for næringsliv og næringsutvikling er et viktig mål for samarbeidet. Det skal lages en felles areal- og transportplan for Buskerudbyen. Som ledd i dette arbeidet skal det lages en egen delstudie om lokaliseringsstrategi for næringsetableringer i regionen. Dette arbeidet ble igangsatt høsten 2010. Studien vil bygge på en analyse av eksisterende næringsarealer i kommunene. Resultatet fra denne studien vil være et viktig grunnlag for arbeidet med en felles areal- og transportplan for Buskerudbyen som skal slutføres i løpet av 2012.

2.2.9 Andre samarbeidskonstellasjoner

I Drammensregionen har det vært et mangeårig samarbeid om næringsutvikling og regional utvikling. Dette arbeidet startet opp mange år før samarbeidet ble formalisert med eget regionråd. Regionrådet har besluttet å sette i gang prosjektet "Næringsvennlig region". Som et ledd i dette arbeidet er det gjennomført en undersøkelse i virksomheter i regionen i regi av Telemarksforskning. For Øvre Eiker kommune ble ca 250 bedrifter kontaktet skriftlig. 50 bedrifter svarte på undersøkelsen. Rapporten; Næringsmonitor for Drammensregionen, er publisert som TF notat nr 14 2010. Rapporten er presentert for regionrådet, men foreløpig ikke ferdig behandlet.

Arbeidet med næringsutvikling i Vestregionen har konsentrert seg om å utvikle et samarbeid med Osloregionen. Det er en egen arbeidsgruppe for dette formålet, som bl.a. ivaretar Vestregionens interesser i et felles næringsråd for Osloregionen.

Øvre Eiker kommune er medlem av Osloregionens Europakontor. Gjennom dette samarbeidet kan bedrifter i Øvre Eiker få bistand til prosjektsamarbeid mv med bedrifter i EU.

2.3 Økonomiske muligheter

Nærings- og handelsdepartementet har det sektorovergripende ansvar for det man kan knytte til den "smale" næringspolitikken. Dette inkluderer bl.a. næringsrettede virkemidler knyttet til forskning, innovasjon, omstilling og internasjonalisering.

Fylkeskommunens rolle innenfor næringspolitikken er styrket de senere årene, bl.a. i kjølvannet av Forvaltningsreformen. Buskerud fylkeskommunes ansvar innenfor den "brede" næringspolitikken inkluderer videregående opplæring inkludert fagopplæring, og fylkesveiene. Begge disse sektorene er av stor betydning for næringslivet i Øvre Eiker. Når det gjelder den "smale" næringspolitikken, så disponerer Buskerud fylkeskommune i overkant av 31 mill. kr bevilget over statsbudsjettet til regionale utviklingsformål. En betydelig del av midlene som fylkeskommunen får overført, kanaliseres videre til Innovasjon Norge til ulike bedriftsrettede tiltak, bl.a. etablererstipend.

Noe benyttes også som en del av finansieringen for VRI (Virkemidler for Regional Innovasjon) i Buskerud. En andel av midlene, i 2011 er det 12,7 mill kr, fordeles til de fem kommuneregionene i fylket. 3,6 millioner kroner går til Rådet for Drammensregionen og benyttes bl.a. til ulike næringsutviklings tiltak. Fylkeskommunen har sammen med Telemark, Vestfold og Østfold fylkeskommuner ansvar for det regionale forskningsfondet Oslofjordfondet, som ble etablert i 2010. Fondet skal støtte opp om forskning og innovasjon basert på strategier utarbeidet for de fire fylkene.

For noen år siden disponerte Øvre Eiker kommune et eget etablererfond som kunne benyttes til å gi starthjelp ved nyetableringer. Det var ikke det store beløpet det dreide seg om til hver enkelt søker (størrelsesorden 5.000-25.000 kroner), men beløpet kunne ofte være helt avgjørende for den enkeltes evne til å starte egen næringsvirksomhet. Symbolverdien var også stor, ved at kommunen på denne måten viste engasjement og et genuint ønske om etablering av ny næringsvirksomhet i kommunen. Et slikt etablererfond foreslås derfor gjeninnført (se under satsingsområdet *industrinæring*).

SMIL er en forkortelse for "Spesielle miljøtiltak i jordbruket", en statlig tilskuddsordning som samler fire tidligere miljøtiltaksordninger med temaene kulturlandskap, forurensing og planleggingsprosjekter. Midlene bevilges av Landbruksdepartementet og fordeles til kommunen av fylkesmannen. Tilskuddene skal gå til tiltak ut over det som forventes eller kreves ved vanlig landbruksdrift. Det er kommunene som gjør vedtak om tilskudd, og hver kommune har også sine lokale prioriteringer og bestemmelser. Tilskuddsprosenten avhenger av hva slags tiltak det er snakk om, og kan variere noe fra kommune til kommune. Øvre Eiker kommune har til sammen 400.000 kroner til disposisjon innenfor SMIL-ordningen i 2011, mens normalt forventes en sum på 350.000.

Det må løpende vurderes i hvilken grad de prosjektene og aktivitetene som beskrives i denne planen kan dra nytte av disse midlene, og kommunen må ha en proaktiv holdning til de mulighetene som åpner seg.

3.0 INNSATSOMRÅDER FOR STRATEGISK NÆRINGSUTVIKLING

Det er en rekke innsatsområder som peker seg ut for fremtidig næringsutvikling i Øvre Eiker kommune. Skal kommunen lykkes, bør innsatsen konsentreres om et fåtall viktige områder. Først ved en slik tilnærming vil det være mulig å holde oppe en tilstrekkelig stor grad av konsentrasjon og målrettet innsats.

I det etterfølgende er beskrevet syv innsatsområder. Det ligger en fare for man ikke lykkes i å spisse innsatsen når kreftene skal spres over for mange områder. Det ligger en utfordring i å behandle alle de syv beskrevne områdene med like stor grad av oppmerksomhet og entusiasme.

Av de syv satsingsområdene vil "næringsarealer" og "offentlig service og tjenesteyting" i stor grad være støtteområder for de fem øvrige. Uten tilstrekkelig god tilgang på næringsarealer og et tilstrekkelig godt offentlig støtteapparat, vil heller ikke de fem øvrige satsingsområdene kunne utvikles tilfredsstillende.

Det er også viktig å understreke at den etterfølgende rekkefølge på ingen måte representerer noen prioritering av områdene. Alle de beskrevne områdene er like viktige for å lykkes.

Det må også presiseres at det selvsagt ikke er Øvre Eiker kommune som skal stå for næringsutviklingen i kommunen. Det må næringslivet selv være ansvarlig for. Men denne planen legger vekt på den rolle som tilrettelegger og støttespiller som kommunen skal ha i et tett og godt samarbeid med næringslivet. Næringsutvikling skal være et lagspill mellom kommunen og næringslivet, tuftet på den overordnede visjonen om at "sammen utvikler vi næringskommunen Øvre Eiker".

— ooOoo—

I det etterfølgende er beskrevet en rekke langsiktige og kortsiktige mål for de enkelte innsatsområder. Det er viktig å gjøre et tydelig skille mellom de langsiktige målene, dvs. hvor Øvre Eiker kommune og næringslivet skal være når planperioden er over, og de kortsiktige målene, som skal beskrive en kontrollerbar etappe på veien mot de langsiktige målene.

Planen har en tidshorisont på fire år med start høsten 2011. Dette dokumentet beskriver det første året i denne planen, i praksis resten av 2011 og hele 2012. Dette innebærer at de langsiktige målene skal være nådd ved utgangen av 2015, mens de kortsiktige målene, som dette dokumentet beskriver, skal være nådd ved utgangen av 2012. Etter dette (høsten 2012) skal det fastsettes nye kortsiktige mål for 2013, med tilhørende prosjekter og aktiviteter.

I den foreliggende planmodellen skal alle prosjekter, aktiviteter og innsatsen forøvrig være rettet inn mot å nå de kortsiktige målene, dvs. disse skal være avsluttet senest ved utgangen av 2012. Det eneste unntaket fra dette er enkelte prosjekter som vil ha en tidshorisont ut over 2012. Ved en slik fokusering vil Øvre Eiker kommune hele tiden være sikret at de er på rett vei frem mot de langsiktige målene. Som en konsekvens av dette vil mange av aktivitetene i den første perioden være preget av planlegging og tilrettelegging slik at alle berørte vil ha et godt fundament å jobbe videre med i de tre siste årene av plangjennomføringen.

Alle tall i det etterfølgende er indikative tall basert på beste skjønn. Detaljeringsgraden vil være avhengig av ytterligere fordypning i innsatsområdene, samt resultatet av de prosjektplanene som foreslås utarbeidet.

4.0 KULTURNÆRINGER

Ansvarlig: Kultursjefen

Øvre Eiker kommune har gjennom en årrekke markert seg sterkt som en kommune med fokus og sterk satsing på kultur. Kulturhovedstaden Vestfossen har blitt et begrep kjent både nasjonalt og til dels internasjonalt. Vestfossen Kunstlaboratorium trekker til seg internasjonalt anerkjent utstillinger hvert år, med svært tilfredsstillende besøkstall. Hvis det skal hevdes at Øvre Eiker kommune har komparative fordeler på et område, må det være kulturnæringen. Videreutviklingen av de kulturelle næringsmiljøene som er etablert i kommunen bør derfor være et prioritert satsingsområde i planperioden.

Kulturnæringen fremstiller kulturprodukter. Det omfatter produksjon, salg, markedsføring og distribusjon av kulturprodukter og kulturopplevelser i et næringsperspektiv.

Kommunestyret vedtok den 23. mars 2011 kulturstrategien for Øvre Eiker kommune (sak 42/11). En av de fire definerte satsingsområdene i denne planen er kulturnæringene. Fra dette dokumentet kan saksess: ” En bevisst og kunnskapsstyrt utvikling av kulturnæring i Øvre Eiker vil kunne skape spennende bostedskvaliteter, arbeidsplasser og ny kunst i kommunen. Det er viktig å få til et samspill mellom kulturnæring og øvrig næringsliv som bygger på gjensidighet, kompetanse og fornuftige ambisjoner. Dette kan stimuleres gjennom felles arenaer, arrangementer og aktiviteter.”

Det foregår i regi av Øvre Eiker kommune nærmere sonderinger knyttet til mulighetene for et tettere samarbeid mellom kultur og næring, jfr. bl.a. en nylig utgitt utredning fra Telemarksforskning på dette området ⁶. Tankene rundt dette er i startgropen, men over tid kan dette resultere i en fruktbar symbiose for begge parter. Et slikt samarbeid vil måtte bygge på forretningsmessige prinsipper, og ikke være et ledd i en normal sponsorvirksomhet.

4.1 Langsiktige mål

- Øvre Eiker kommune er etablert som et nasjonalt forbilde for utvikling av kulturnæring, med utgangspunkt i de allerede etablerte design-, kunst- og kulturmiljøer
- Øvre Eiker kommune har bidratt til at det er etablert minst 10 nye kulturnæringsbedrifter i kommunen

4.2 Kortsiktige mål

- Øvre Eiker kommune er etablert som et regionalt forbilde for utvikling av kulturnæring, med utgangspunkt i de allerede etablerte design-, kunst- og kulturmiljøer
- Øvre Eiker kommune har bidratt til at det er etablert minst 3 nye kulturnæringsbedrifter i kommunen
- Det er etablert og utviklet et konstruktivt samspill/samarbeid mellom kulturnæring og øvrig næringsvirksomhet
- Samspillet mellom kulturnæring og øvrig næring (jfr. også foregående mål) har resultert i minst tre konkrete samarbeidsavtaler ⁷
- Kulturhovedstaden Vestfossen er akseptert som et begrep regionalt
- Kulturnæringsmiljøene på Fiskum og ved Nøstetangen har hatt en positiv utvikling

⁶ ”Om kultur og næring i kommunale strategier”, Lars Ueland Kobro, Telemarksforskning (TF-notat 35/2009)

⁷ Det forutsettes at minst kulturnæringen i dette samarbeidet kommer fra Øvre Eiker kommune

4.3 Strategiske føringer

For å lykkes med å utvikle **kulturnæringene** skal Øvre Eiker kommune:

- Bidra aktivt til at det etablerte kulturnæringsmiljø i Vestfossen videreutvikles, gjerne etter en tilpasset klyngeteorimodell
- Videreutvikle Vestfossen til et nasjonalt kunnskapssenter for kunst, kultur og næring
- Bidra til at det utvikles spesifikke kulturnæringsmiljø i de øvrige tettstedene, for eksempel middelalderkulturen på Fiskum og Nøstetangen i Hokksund

4.4 Gjennomføring

4.4.1 Prosjekter

Nr.	Prosjekt	Ansvarlig	Deltaker(e)
1	"Forbilde 2015" Det etableres et fireårig prosjekt med sikte på å etablere kommunen som et nasjonalt forbilde for utvikling av kulturnæringene. Prosjektet inneholder to hovedpilarer: kulturnæringens eksistens og koblinger mellom kulturnæringene og øvrige næringsliv.	Ekstern prosjektleder foreslått til 20 % stilling, samt egen fagkompetanse fra kulturseksjonen	Kultursjefen Kulturseksjonen

4.4.2 Aktiviteter

Nr.	Aktivitet	Ansvarlig
1	Kartlegge eksisterende kulturnæringer etter modell utarbeidet av Kongstanken AS, som er gjennomført i Kongsberg og Drammen kommuner.	Kultursjefen
2	Kartlegge tilgjengelige arealer (atelierer, verksteder, utstillingslokaler etc.) for kulturnæringer	Kulturseksjonen med bistand fra PRN. Kan gjøres i forbindelse med kartleggingen av næringsarealer, jfr. pkt. 9.4.1.
3	Vurdere om eksisterende og nye salgskanaler (jfr. for eksempel salgskanaler innenfor landbruksnæringen) også kan benyttes av kulturnæringene.	Kulturseksjonen, jfr. også pkt. 5.4.2.
4	Følge opp allerede igangsatte tiltak for å bedre samarbeidet kultur - næring, jfr. utredning fra Telemarksforskning	Kultursjefen
5	Det etableres en møteplass slik at representanter for kultur og næring kan møtes og knytte kontakter	Kultursjefen

4.5 Økonomi

Nr.	Aktivitet	Kostnad 2012
1	Ekstern prosjektleder "Forbilde 2015" (ca. 20 % stilling)	250.000
2	Møteplass (konferanse) kultur – næring, 2 ganger pr. år	120.000
3	Kartlegging av eksisterende kulturnæringer	50.000
	Sum for området KULTURNÆRINGEN	420.000

5.0 LANDBRUKSNÆRINGEN

Ansvarlig: Landbrukssjefen

Øvre Eiker er en av de største landbrukskommunene i Buskerud. Jord- og skogbruksarealene gir grunnlag for å produsere alle våre viktigste matvarer, og skogbruket er allsidig med god mulighet for kvalitetsproduksjon. En framtidsrettet produksjonsmåte krever høy faglig dyktighet i et aktivt og sterkt produksjonsmiljø.

Foredlingsmiljøet av jord- og skogbruksprodukter er svekket over mange år. Dette må snus, og kommunen vil være en aktiv tilrettelegger av sterke verdikjeder fra jord til bord, og fra skog til bokpapir og listverk.

I Øvre Eiker er det mange eldre landbruksbygg som ikke er i bruk, og som kan få ny anvendelse i framtida.

Det har skjedd en betydelig nyutvikling i landbruket i Øvre Eiker de senere årene. Juletreproduksjon og vedproduksjon er en viktig tilleggsnæring for mange i landbruket. Eiker Bioenergi AS har etablert produksjon av varme med basis i lokal biomasse. Utleie av jakt samt overnatting og opplevelsesturisme har et visst omfang som utmarksnæring. Laksefisket i Drammenselva har stor næringsmessig betydning for lokalt næringsliv. Øvre Eiker har også et betydelig omfang av produktutvikling med basis i lokal landbruksproduksjon. Osteproduksjonen ved Eiker Gårdssystemer fått stor anerkjennelse. Kirsebæryoghurt fra Fiskum, Rips-is fra Skotselv er eksempler på ny anvendelse av tradisjonelle landbruksprodukter.

Egertorget Matfestival er etablert som en regional institusjon for markedsføring og salg av lokalt produsert mat.

Det er viktig å understreke at denne planen ikke vil ta bort grunnlaget for noen av de igangværende initiativ for å etablere ny næringsvisksomhet i landbruket, men heller understøtte og forsterke disse, samtidig som det legges til rette for nye.

5.1 Langsiktige mål

- Antall opplevelsesarenaer for det unike ved kulturlandskapet og mattradisjonene i kommunen er økt med minst 10
- Antall dekar fulldyrket jordbruksareal er økt⁸
- Det er lagt til rette for foredling og salg av bygdas mat
- Lite brukte landbruksbygg er tilrettelagt for ny anvendelse

5.2 Kortsiktige mål

- Antall opplevelsesarenaer⁹ for det unike ved kulturlandskapet og mattradisjonene i kommunen er økt med minst 3
- Antall dekar fulldyrket jordbruksareal er stabilt
- Det er etablert minst en ny salgskanal for salg av bygdas mat
- Minst 800 m² landbruksbygg er tilrettelagt for ny anvendelse

⁸ Med basis i kommuneplanens definisjon av jordbruksareal med unntak av det offentlige bruk av disse arealene, samt landbrukets eget bruk, for eksempel til nye driftsbygninger

⁹ Med begrepet opplevelsesarenaer menes her også etablering av produksjonsvirksomhet og annen næring

5.3 Strategiske føringer

For å lykkes med satsingen på **landbruk og landbruksprodukter** skal Øvre Eiker kommune:

- *Praktisere et fornuftig jordvern*
- *Bruke økonomiske stimuleringsmidler i skogbruket til kvalitetsarbeid*
- *Legge til rette for et revidert regelverk slik at ny anvendelse av lite brukte landbruksbygg blir lovlig¹⁰*
- *Stimulere til økt matproduksjon gjennom å etablere en møteplass og samlingsarena for matprodusenter i bygda, og som også kan benyttes til et nettverk for omsetning av lokal mat regionalt og nasjonalt. Alternativt å vurdere å bygge videre på eksisterende møteplasser/samlingsarenaer.*

5.4 Gjennomføring

5.4.1 Prosjekter

Nr.	Prosjekt	Ansvarlig	Deltaker(e)
1	Landbruksbasert reiseliv	Rådet for Drammensregionen	Landbrukssjefen
2	Hest som næring	do.	Landbrukssjefen
3	"De små gleders vei"	Landbrukssjefen	
4	"Landbruk 2015" Utarbeide en felles overordnet plan for mat- og opplevelsesnæringen, jfr. også de strategiske føringene, kulepunkt 1 Planen skal foreligge sommeren 2012.	Landbrukssjefen	Øvre Eiker Bondelag Eiker Skogeierlag Eiker Bonde- og Småbrukarlag

5.4.2 Aktiviteter

Nr.	Aktivitet	Ansvarlig
1	Engasjere seg i gjennomføringen av Egertorget Matfestival	Landbrukssjefen
2	Bistand ved søknader til Innovasjon Norge	do.
3	Påse at jordvernhensyn ivaretas i all saksbehandling	do.
4	Samtalepartner for etablerere i landbruket	do.
5	Påse at arealer som ligger brakk blir tatt i bruk	do.
6	Vurdere muligheten for en lokal salgsmesse i forbindelse med julen	Landbrukssjefen Bør samordnes kulturnæringer
7	Vurdere aktuelle SMIL-tiltak og fordele midlene	Landbrukssjefen

5.5 Økonomi

Nr.	Aktivitet	Kostnad 2012
1	Arrangere lokal salgsmesse knyttet til julehandelen	150.000
2	Ekstern prosjektleder "Landbruk 2015"	100.000
	Sum for området LANDBRUKSNÆRINGEN	250.000

¹⁰ Jfr programmet Landbruk Pluss

6.0 HANDELSNÆRINGEN

Ansvarlig: Plansjefen

Handelsnæringen i Øvre Eiker omsetter for mindre enn innbyggernes forbruk. Det indikerer handelslekkasje til andre kommuner. Handelsnæringen i Øvre Eiker kommune kan neppe konkurrere med store kjøpesentra som Buskerud Storsenter (ikke minst når dette er ferdig utbygget) eller Gulskogensenteret. Handelsnæringen i Øvre Eiker må spille på sine egne styrker, noe som ikke nødvendigvis er størrelse, men intimitet og nærhet til kundene. Små spesialforretninger i kundevennlige og landsbypregede omgivelser vil antagelig på sikt tiltrekke seg flere kunder enn store og prangende kjøpesentra.

Kontorarbeidsplasser og regionale funksjoner bør legges nær sentrum og kollektivknutepunkt. På gateplan i sentrumsområder bør det legges opp til publikumsrettede virksomheter av typen handel, service og håndverk som stimulerer gatelivet. Det er viktig at vinduer ut mot gaten ikke blendes, men forblir utstillingsvindu. Det bør legges særlig vekt på estetikk i bygningens form, fasade og materialvalg, slik at gate- eller plassrom blir understreket og forsterket. Dette er spesielt viktig mot hovedgater og offentlig plasser. Byggeskikk og byggetradisjoner i området vektlegges.

Der utbygging og nybygging skal integreres i ensartete gateløp og fasaderekker bør fasaden utformes slik at gatens preg med horisontale og vertikale linjer følges, men gjerne med et moderne og mer tidstypisk formspråk. Fargesetting bør tilpasses områdenes eksisterende valører.

For å støtte opp om handel og service i tettstedene og Hokksund by, bør boligtettheten innenfor og opp mot sentrumsområdene være høy. Sentrumsområdene i tettstedene bør tilrettelegges med nærbutikk og offentlig og privat tjenesteyting. I tettstedene bør også samlokalisering med skole, barnehage, flerbrukshus og idrettsanlegg vurderes. Jfr. også den vedtatte byplanen for Hokksund ¹¹ som gir mange gode føringer på hvordan dette kan løses.

For etablering av kjøpesentra eller forretningsvirksomhet for detaljhandel må kommunen forholde seg til forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre fastsatt 27. juni 2008. Kjøpesenter og forretningsvirksomhet for detaljhandel skal lokaliseres til områder avsatt til senterområde. Unntak er etablering av forretningsvirksomhet for arealkrevende varer (møbler, hvitevarer og brunevarer med interiørvarer) der dette er vist i reguleringsplan.

Nærbutikker med dagligvareprofil kan etableres utenfor de etablerte sentra, forutsatt at de er tilknyttet boligområder.

6.1 Langsiktige mål

- Det er utviklet et service- og opplevelseskonsept av spesialforretninger som gjør Hokksund sentrum til regionens mest attraktive sted for handel og sosialt samkvem
- Handelsnæringen i Øvre Eiker har økt omsetningen pr innbygger til kr 70.000 ¹²

6.2 Kortsiktige mål

- Det er etablert minst tre nye spesialforretninger i Hokksund sentrum ¹³

¹¹ Utvikling av Hokksund by, vedtatt i kommunestyret 4. februar 2009, (PS 5/09)

¹² Omsetningen pr. innbygger i 2009 var for Øvre Eiker kr 49.002, mens det for Nedre Eiker var kr 81.059

¹³ Dette skal forstås som netto tilgang

- Handelsnæringen har økt sin omsetning pr. innbygger med minst 10 % i forhold til 2009-tallene
- Handelsstanden har i samarbeid med Øvre Eiker kommune etablert et gårdsselskap (= et selskap bestående av alle gårdeiere i Hokksund sentrum)

6.3 Strategiske føringer

For at **handelsnæringen** skal lykkes skal Øvre Eiker kommune:

- Legge til rette for at antallet sentrumsnære forretninger i Hokksund økes, også innen de bransjene som er underrepresentert.
- Bidra aktivt til at Hokksund videreutvikles som handelssted på de områdene hvor Hokksund er gode og som gjør byen unik
- Legge forholdene til rette for at det vil være attraktivt å etablere forretninger også innenfor de øvrige sentra i kommunen
- Bidra med gode fysiske driftsvilkår for etablerte forretninger

6.4 Gjennomføring

6.4.1 Prosjekter

Nr.	Prosjekt	Ansvarlig	Deltaker(e)
1	"Handel i Hokksund 2015" (arbeidstittel) Det skal lages en detaljert plan for hvordan alle aktører (handelsstanden, gårdeiere og kommunen) kan arbeide aktivt sammen for å realisere målene i denne planen. Planen skal foreligge senest sommeren 2012.	Plansjefen	Representanter for handelsstanden i Hokksund og gårdeiere/grunneiere

6.4.2 Aktiviteter

Nr.	Aktivitet	Ansvarlig
1	Samordne forretningsdrivende, grunneiere og gårdeiere, etablere en dialog mellom disse	
2	Oppdatere eksisterende analysemateriell	
3	Vurdere konsekvensene av storsenteretableringer i nærområdet, både eksisterende og ny etableringer	
4	Kick-off for "Handel i Hokksund 2012" sammen med handelsnæringen - muligheter og utfordringer	
5	Møte med alle gårdeierne i Hokksund sentrum	
6	Individuelle møter med hver enkelt gårdeier	
7	Ytterligere aktiviteter som følge av planen for "Handel i Hokksund 2015"	
8	Sørge for at tilstrekkelige og nære parkeringsmuligheter finnes	
9	Bidra til et hele Stasjonsgata blir benyttet til handelsvirksomhet	

6.5 Økonomi

Det er ingen spesifikke kostnader knyttet til dette området for 2012.

7.0 INDUSTRINÆRINGEN

Ansvarlig: Leder PRN

Øvre Eiker kommune er ingen utpreget industrikommune, men er så heldig å ha noen få større hjørnesteinsbedrifter innenfor sine grenser. Kommunen er ellers preget av en lang rekke mindre bedrifter, som både er hovedleverandør av sine produkter og/eller underleverandør til andre, både lokalt og regionalt. Mangfoldet er stort, men kunne kanskje vært ennå større gitt tilstrekkelig tilgang på egnede lokaliteter innenfor attraktive områder i kommunen. I planperioden er det derfor viktig å utvikle rammebetingelsene for industrinæringen til et nivå som er minst like godt, eller aller helst bedre, enn våre nabokommuner.

Industrien i Øvre Eiker har vokst i perioden 2002 til 2008. Antall ansatte var 1628 i 2002, mens det i 2008 var 1719, dvs. en økning på 5,6 %. Over 80 % av industribedriftene har under 10 ansatte. BI Drammen har gjort en analyse av næringsstrukturen i de fire kommunene Lier, Drammen, Nedre Eiker og Øvre Eiker i perioden 1989 til 2008¹⁴. Tendensen er den samme i alle kommunene.

Industriproduksjonen står fortsatt sterkt i regionen, men den har endret karakter. Rapportens hovedfunn er:

- Mot tjenesteøkonomi
- Større grad av kompleksitet i verdikjeder
- Underleverandører er en nøkkel
- Mer spesialisering og nisjeproduksjon.

Rapporten påviser også at en økende andel av veksten kommer i såkalte Gasselbedrifter. Det er stor tetthet av gasselbedrifter i Drammensområdet. I Øvre Eiker kommune var det 8 gasselbedrifter 2010. Profitec AS, som produserer el-tavler, var blant de beste produksjonsbedriftene i Buskerud (totalt nr 8).

Det foreligger ingen inngående kunnskap om industribedriftene i Øvre Eiker, men det er mange av bedriftene som har viktige oppdrag som underleverandører til de store industribedriftene i regionen. I arbeidet med gjennomføringen av denne strategiske næringsplanen er dette et område som vil bli kartlagt nærmere, og resultatene av kartleggingen vil bli aktivt brukt i den videre prosessen.

7.1 Langsiktige mål

- Det er lagt til rette for at de lokale industribedriftene er blitt konkurransedyktige både regionalt og nasjonalt
- Rammebetingelsene for SMB-markedet¹⁵ er bedret slik at Øvre Eiker kommune oppfattes som en næringsvennlig kommune

7.2 Kortsiktige mål

- Verdien av kommunens lokale innkjøp er økt med 10 % (i forhold til 2011)
- Kommunens saksbehandlere oppfattes som næringsvennlige

¹⁴ "Analyse av næringsstrukturen i Øvre Eiker, Nedre Eiker, Drammen og Lier", BI 2009. Se vedlegg.

¹⁵ SMB = Små og Mellomstore Bedrifter

- Det foreligger konkrete planer for etablering av lokale miljøer basert på for eksempel klyngemodellen

7.3 Strategiske føringer

For at **industrinæringen** skal lykkes skal Øvre Eiker kommune:

- Etablere et innovasjonsmiljø for små industribedrifter
- Arbeide aktivt for å trekke til seg kunnskapsbedrifter
- Utvikle en utpreget ja-mentalitet i all saksbehandling for industrinæringen
- Utnytte kommunens innkjøpspolitikk til beste for det lokale næringslivet innenfor de rammene som lovverket gir

7.4 Gjennomføring

7.4.1 Prosjekter

Nr.	Prosjekt	Ansvarlig	Deltaker(e)
1	"Innkjøp 2012" Dette prosjektet tar sikte på å øke andelen av lokale leverandører innenfor de rammene som lovverket gir	Leder PRN	Øvre Eiker Næringsråd Handelsstanden

7.4.2 Aktiviteter

Nr.	Aktivitet	Ansvarlig
1	Kommunen vil gjennomføre opplæring av industrien/handelsnæringen for å bevisstgjøre de mulighetene som ligger i det offentlige innkjøpsreglementet	Leder PRN
2	Kartlegging/analyse av strukturen i industrinæringen i Øvre Eiker kommune.	Leder PRN
3	Vurdere nye oppgaver/aktiviteter basert på nevnte analyse	Leder PRN
4	Gjennomføre en intern holdningskampanje med sikte på å videreutvikle en god ja-mentalitet og serviceholdning overfor næringslivet	Kan med fordel kombineres med prosjektet KOST, jfr. pkt. 10.4.1
5	Utarbeide en plan for hvordan et innovasjonsmiljø for små industribedrifter kan realiseres (innen sommeren 2012)	Leder PRN
6	Realisere tankene i overnevnte plan	Leder PRN
7	Markedsføre kommunen sammen med renommerte bedrifter i kommunen	Leder PRN
8	Administrere etablererfondet	Leder PRN
9	Etablere et samarbeid med Eiker VGS om å opprette linjer/fag rettet mot næringslivet	Leder PRN
10	Besøke utvalgte bedrifter	Leder PRN
11	Søke å påvirke samferdselsmyndighetene slik at Øvre Eikers stilling som knutepunkt opprettholdes og videreutvikles.	Leder PRN
12	Bygge videre på samarbeidet i Buskerudbyen	Leder PRN

7.5 Økonomi

Nr.	Aktivitet	Kostnad 2012
1	Analyse av industrien i Øvre Eiker	200.000
2	Etablering av et etablererfond	150.000
	Sum for området INDUSTRINÆRINGEN	350.000

8.0 OFFENTLIGE VIRKSOMHETER

Ansvarlig: Rådmannen

Øvre Eiker kommune har allerede en stor andel av offentlige virksomheter innenfor sine grenser. Den største av disse er Eiker videregående skole, med flere titalls arbeidsplasser. NAV og Bufetat (barne-, ungdoms- og familieetaten) har også sine kontorer i Hokksund. Til sammen utgjør de offentlige virksomhetene i kommunen nærmere 350 arbeidsplasser (primo 2011). I tillegg har kommunen egne virksomheter (e-verk og eiendomsselskap). Det vil alltid være en utfordring å beholde de etablerte offentlige arbeidsplassene, og ikke minst trekke til seg nye. Beslutningsprosessen er lang, og kobbelet med konkurrenter er stort. Likevel er dette så vidt interessante arbeidsplasser at dette området må tillegges ekstra vekt i dette dokumentet.

Under dette kapittelet må også tas med privat virksomhet som leverer tjenester til befolkningen basert på avtaler med det offentlige. Et godt eksempel på dette er Hokksund Rehabiliteringssenter (HRS) som har avtaler med bl.a. Helse Sør. HRS er en betydelig virksomhet i kommunen med sine ca. 85 årsverk. Andre bedrifter med tilsvarende avtaleforhold må også vurderes løpende.

8.1 Langsiktige mål

- Det er etablert minst to nye offentlige virksomheter innenfor kommunens grenser
- Alle de etablerte offentlige virksomhetene er fortsatt i kommunen

8.2 Kortsiktige mål

- Det er etablert kontakt med minst én ny offentlig virksomhet med tanke på etablering i Øvre Eiker
- Det er vært kontakt på tilstrekkelig høyt nivå med alle de etablerte virksomhetene
- Øvre Eiker kommune har oversikt over alle aktuelle nyetableringer

8.3 Strategiske føringer

For å lykkes med sin satsing på **offentlige virksomheter** skal Øvre Eiker kommune:

- Arbeide aktivt for at de etablerte offentlige virksomhetene gis rammebetingelser som de er komfortable med
- Holde seg løpende orientert i "markedet" for å kunne være i forkant når nye offentlige virksomheter begynner å vurdere alternativ lokalisering

8.4 Gjennomføring

8.4.1 Prosjekter

Det er ikke definert egne prosjekter tilknyttet dette satsingsområdet.

8.4.2 Aktiviteter

Nr.	Prosjekt	Ansvarlig	Deltaker(e)
1	Besøke alle eksisterende offentlige virksomheter	Rådmannen	Ordfører
2	Kartlegge aktuelle offentlige virksomheter	Rådmannen	Plansjefen

	ter som er i vurderingsfasen for ny etablering		
3	Kartlegge de eksisterende offentlige virksomhetene forventninger og krav til Øvre Eiker som vertskommune	Rådmannen	Plansjefen
4	Løpende kontakter på tilstrekkelig høyt politisk nivå	Ordfører	Det politiske miljøet

8.5 Økonomi

Alle aktiviteter i tilknytning til dette satsingsområdet vil være en del av de implisertes (primært ordfører og rådmann) normale arbeidsoppgaver, og det vil således ikke være spesifikke kostnader å ta hensyn til. På den annen side så vil det være ønskelig å kunne ha midler til mer spontane utredninger/engasjement for situasjoner hvor det er viktig å kunne handle raskt og hvor tidsaspektet ikke tillater formell politisk behandling. Det foreslås derfor en liten avsetning for dette.

Nr.	Aktivitet	Kostnad 2012
1	Reserve for spontane utredninger/engasjement	100.000
	Sum for området OFFENTLIGE VIRKSOMHETER	100.000

9.0 NÆRINGSAREALER

Ansvarlig: Leder PRN

Attraktive næringsarealer er alfa og omega for å kunne videreutvikle bestående næring og trekke til seg andre. Dette dreier seg om næringsarealer i videste forstand; byggeklare tomter, næringsbygg for kjøp eller leie eller rene kontorlokaler. Øvre Eiker kommune er et knutepunkt i nedre Buskerud. Sentrale arealer i og nære sentrumsområdene med deres trafikkknutepunkter vil alltid være attraktive. Å legge til rette for attraktive næringsarealer vil derfor være en hjørnestein i arbeidet med næringsutvikling i Øvre Eiker kommune. Samarbeidet Buskerudbyen legger også stor vekt på utvikling av denne type arealer i et bo- og næringsperspektiv for regionen.

Alle arealer i Øvre Eiker kommune er i større eller mindre grad i bruk som næringsareal. Av de vel 3000 registrerte virksomhetene i Øvre Eiker kommune, er det bare en liten del av disse som er lokalisert til arealer som er spesifikt regulert for næringsvirksomhet. Sentrumsarealene er dominerende for handelsvirksomhet og privat tjenesteyting. Mange virksomheter har base i boligområder.

Det foregår en utredning i regi av Buskerudbyen for å kartlegge aktuelle og tilgjengelige næringsarealer innenfor Buskerudbyens nedslagsfelt. Øvre Eiker kommune er med på dette og vil selvsagt benytte informasjon herfra inn i arbeidet med denne planen.

9.1 Langsiktige mål

- Det skal være utviklet tilstrekkelig med næringsarealer i og i nærheten av alle kommunens viktigste sentra for å stimulere og utvikle nye næringer i kommunen.
- Gjennom utvikling av tilstrekkelig næringsareal er det lagt til rette for etablering av minst 400 nye arbeidsplasser lokalisert i kommunens viktigste sentra ¹⁶

9.2 Kortsiktige mål

- Det er foretatt en full kartlegging av alle eksisterende næringsarealer i kommunen
- Det foreligger en gap-analyse ¹⁷ som viser ytterligere behov for næringsarealer i løpet av planperioden
- Det er utarbeidet en plan for hvordan dette behovet skal dekkes
- Gjennom utvikling av tilstrekkelig næringsareal er det lagt til rette for etablering av minst 100 nye arbeidsplasser lokalisert i kommunens viktigste sentra

9.3 Strategiske føringer

For å lykkes med å utvikle tilstrekkelig med næringsarealer skal Øvre Eiker kommune:

- *Ta initiativ til å klargjøre arealer for næringsutvikling i og nær de enkelte sentra*
- *Inngå samarbeid med grunneiere og lokale entreprenører for utvikling og bruk av attraktive næringsarealer*
- *Etablere næringsarealer langs knutepunktene i Øvre Eiker*

¹⁶ I dokumentet "Strategisk næringsutvikling i Øvre Eiker kommune", vedtatt av kommunestyret den 27.4.2011, er måltallet 500 nye arbeidsplasser. For å sikre et realistisk mål er dette tallet under utarbeidelsen av denne planen redusert til 400.

¹⁷ En GAP-analyse er i dette tilfellet en analyse av det reelle behovet i forhold til eksisterende tilgjengelige arealer. Gapet er forskjellen mellom disse to.

- *Ta initiativ til at det etableres nye næringer i de enkelte sentra*

9.4 Gjennomføring

9.4.1 Prosjekter

Nr.	Prosjekt	Ansvarlig	Deltaker(e)
1	Kartlegging av næringsarealer	Leder PRN	Ekstern konsulent
2	Forprosjekt analyse av nye næringsområder	Leder PRN	Ekstern konsulent

9.4.2 Aktiviteter

Nr.	Aktivitet	Ansvarlig
1	Kartlegge og planlegge for utnyttelse av de enkelte næringsarealene sammen med eier/driver	Leder PRN
2	Medvirke i Prosjekt Buskerudbyens felles prosjekt med klassifisering av næringsarealer og utarbeidelse av lokaliseringsstrategi	Leder PRN
3	Gjennomføre nødvendig oppdatering av reguleringsplaner	Leder PRN
4	Gjennomgå og eventuelt justere kommuneplanens bestemmelser knyttet til næringsarealer	Leder PRN
5	Gjennomføre GAP-analyse	Leder PRN
6	Utarbeide plan for lukking av registrerte gap	Leder PRN
7	Etablere god kontakt med utbyggere og eiere av aktuelle lokaliteter	Leder PRN

9.5 Økonomi

Nr.	Aktivitet	Kostnad 2012
1	Gjennomgang av eksisterende næringsarealer	250.000
2	Forprosjekt analyse av nye næringsområder	250.000
3	GAP-analyse	100.000
	Sum for området NÆRINGSAREALER	600.000

10.0 KOMMUNAL SERVICE & TJENESTEYTING

Ansvarlig: Organisasjonssjefen

Kommunen vil alltid være en særdeles viktig medspiller når bedrifter skal etablere seg, eller utvide sin eksisterende virksomhet. Samspillet med kommunen vil ofte være avgjørende for bedriftenes valg, og en positiv holdning fra kommunens side i alt samarbeid vil kunne være tungen på vektskålen i mange tilfeller.

10.1 Langsiktige mål

- Øvre Eiker kommune er den mest servicevennlige, imøtekommende og effektive kommune når det gjelder saksbehandling for næringslivet

10.2 Kortsiktige mål

- Øvre Eiker kommune oppfattes av et flertall av de næringsdrivende som servicevennlig og imøtekommende

10.3 Strategiske føringer

For å lykkes med sin satsing på **offentlig service og tjenesteyting** skal Øvre Eiker kommune:

- Videreutvikle de styrkene som ligger i det etablerte samspillet mellom Næringsrådet og administrasjonen i Øvre Eiker kommune
- Utvikle omdømmet til Øvre Eiker kommune gjennom et høyt kvalitetsnivå på tjenestene til næringslivet, herunder rask saksbehandling
- Utvikle en intern holdning hvor mulighetene skal vektlegges fremfor begrensningene
- Arrangere en årlig næringskonferanse med faglig høy kvalitet¹⁸
- Arbeide aktivt for å få på plass en etablererguide
- Bidra med kompetansebyggende tiltak for næringene for eksempel gjennom å etablere veilederfunksjoner og innovative miljøer

10.4 Gjennomføring

10.4.1 Prosjekter

Nr.	Prosjekt	Ansvarlig	Deltaker(e)
1	KOST, prosjekt for å bedre KOMmunal Service og TJenesteyting. Finansieres gjennom egne midler eller gjennom programmet "Bedre kommuner". Prosjektet organiseres i henhold til trepartssamarbeidsmodellen.	Ekstern konsulent	Servicesenteret PRN Bygningsavdelingen Informasjonsansvarlig Seksjon for teknisk infrastruktur Tillitsvalgte
2	Deltakelse i prosjektet "En mer næringsvennlig region" ¹⁹	Leder PRN	Organisasjonssjefen

¹⁸ Med primær målgruppe selskapenes øverste ledelse og styreleder/styrerepresentanter

¹⁹ Dette prosjektet tar bl.a. for seg servicenivået på kommunale tjenester

10.4.2 Aktiviteter

De etterfølgende aktivitetene vil delvis være en del av KOST, og delvis frittstående aktiviteter. Dette vil bl.a. fremgå av prosjektplanen for KOST når denne foreligger.

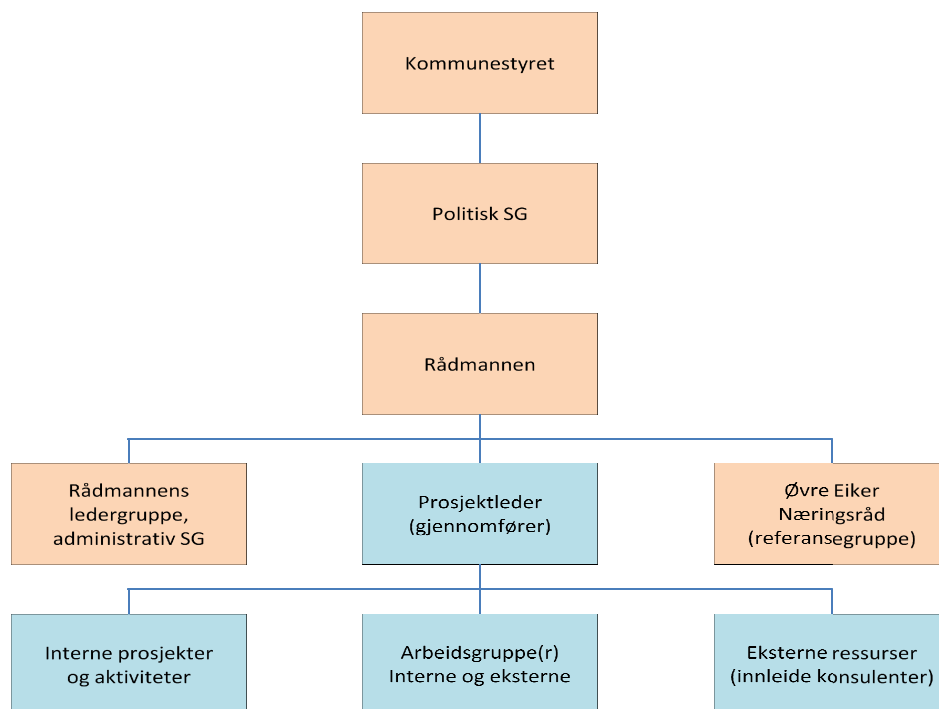
Nr.	Aktivitet	Ansvarlig
1	Arrangere en næringskonferanse med høy faglig kvalitet i løpet av våren 2012. Det innhentes en ekstern konsulent til dette for å sikre tilstrekkelig fokus.	Organisasjonssjefen vha. ekstern konsulent
2	Endre interne holdninger ved bl.a. å arrangere et eget holdningsseminar	KOST
3	Utarbeide en etablererguide	KOST
4	Utarbeide informasjonsmateriell om iverksatte tiltak enten i form av DM'er direkte til næringslivet, eller i form av informasjon på hjemmesidene (eller begge deler). Kvartalsvise informasjonsskriv.	Informasjonsansvarlig
5	Utvikle/utarbeide enkle lokale veilederfunksjoner som for eksempel Servicesenteret kan ivareta	KOST
6	Justere/endre/tilpasse hjemmesidene slik at næringslivet lettere finner frem	KOST
7	Etablere en pressekontaktfunksjon	Organisasjonssjefen
8	Foreta enkle tilstandsmålinger hos næringslivet på relevante områder for å kunne måle fremgang.	KOST
9	Kontakte aktuelle bedrifter som man fanger opp er interessert i alternativ lokalisering. Dette gjelder bedrifter i andre kommuner, men i like stor grad "egne" bedrifter.	Organisasjonssjefen i samarbeid med leder PRN. Koordineres med området <i>Næringsarealer</i>
10	Samordne aktivitetene knyttet til dette området med satsingsområdet <i>Næringsarealer</i> slik at aktuelle næringsarealer er noe som kan kommuniseres utad	Organisasjonssjefen
11	Utarbeide mulige tiltak for at ungdom fra Øvre Eiker skal bosette seg her etter utdannelsen	KOST
12	Delta på et frokostmøte i regi av Øvre Eiker Næringsråd hvor planen kan presenteres, og det kan bli en diskusjon om næringslivets ønsker og forventninger	Organisasjonssjefen
13	Innhente nødvendige kunnskaper om bedriftene i Øvre Eiker kommune med deres ønsker/krav til kommunal service og tjenesteyting	KOST
14	Besøke bedriftene for å innhente kunnskaper og ønsker/krav	Organisasjonssjefen

10.5 Økonomi

Nr.	Aktivitet	Kostnad 2012
1	Arrangere lokal næringskonferanse, inkl. ekstern konsulent	150.000
2	Arrangere et internt holdningsseminar m/ ekstern foreleser	50.000
3	Utarbeide en enkel etablererguide (manus, layout, trykking etc.)	100.000
4	DM til næringslivet (4 utsendelser pr. år)	15.000
5	Utarbeide tilstandsmålinger (bruke elektroniske verktøy til dette)	30.000
6	Ekstern prosjektleder KOST	160.000
	Sum for området KOMMUNAL SERVICE & TJENESTEYTING	505.000

11.0 OVERORDNET GJENNOMFØRING

11.1 Overordnet organisering og ansvarsområder

Det bør ansettes en prosjektleder som vil stå for gjennomføringen av næringsplanen. Prosjektlederen kan være internt eller eksternt rekruttert, men må ha dette som en 100 % stilling, dvs. en intern ressurs må fristilles fra andre oppgaver. Et eksternt engasjement kan i første omgang begrenses til 31.12.2012, men med opsjon på forlengelse. Vedkommende vil også kunne fungere som en næringskonsulent i tillegg til å lede og gjennomføre arbeidet med næringsplanen. Prosjektlederen etablerer de nødvendige referansegrupper og arbeidsgrupper samt engasjerer nødvendig ekstern bistand i den grad planen krever dette.

Det er viktig at denne funksjonen ligger organisatorisk på et så høyt nivå som mulig, dvs. at funksjonen må rapportere direkte til rådmannen.

Det må etableres en politisk styringsgruppe for gjennomføringen av planen. Det er viktig med et politisk engasjement og løpende fokus knyttet til plangjennomføringen. Det anbefales derfor at prosjektlederen utpekes av den politiske styringsgruppen og rådmannen i fellesskap, mens rådmannen selv sagt forestår den formelle ansettelsen. Rådmannens ledergruppe, hvor de fleste ansvarlige for satsingsområdene sitter, utgjør den administrative styringsgruppen. Tillitsvalgt(e) må være representert i den administrative styringsgruppen.

Den "boksologiske" fremstillingen sier lite eller intet om de kvaliteter som etterspørres for å sikre en god gjennomføring. Spesielt vil det være en krevende jobb å være planens prosjektleder. Vedkommende vil måtte kjempe mot vindmøller hele tiden. Ikke fordi noen vil motarbeide planen, men fordi mange av de ressursene som kreves for en vellykket gjennomføring også vil ha andre arbeidsoppgaver som til tider må prioriteres. Den ønskede prosjektleder må derfor ha tilstrekkelig ryggrad til å takle dette. I tillegg er det en viktig kvalifikasjon å kunne etablere gode samarbeidsrelasjoner med

alle de eksterne kreftene planen er helt avhengig av for et vellykket resultat. Forståelse for næringsvirksomhet, og gjerne bakgrunn som næringslivsleder eller tilsvarende, vil være et pluss. Hvis den ønskede prosjektleder rekrutteres internt, er det helt avgjørende at vedkommende fristilles 100 % fra sine øvrige arbeidsoppgaver for å kunne vie sin tid og arbeidskraft til gjennomførerrollen.

De interne kreftene som vil bli engasjert i plangjennomføringen vil neppe kunne fristilles 100 %. Det er derfor viktig at den administrative styringsgruppen for planen, og alle ledere i kommunen, påser at ressurser blir fristilt i den grad planen krever og til riktig tid. Ingen plan gjør seg selv, og tilgjengelige resurser er helt avgjørende. Til tider (antagelig ganske ofte) vil det være en konflikt mellom den enkeltes løpende arbeidsoppgaver og oppgaver knyttet til næringsplanen. Det er viktig at kommunens ledere foretar den nødvendige prioritering i slike situasjoner og søker gode løsninger som best mulig ivaretar begge hensyn.

Det er viktig at navngitte personer stiller seg bak planen og får ansvaret for at planene gjennomføres, og at de vedtatte og omforente gjennomføringsmodeller følges. Følgende er hovedansvarsområdene med tilhørende ansvarlige:

Satsingsområde	Ansvarlig
Overordnet planeier	Rådmannen
Kulturnæringene	Kultursjefen
Landbruksnæringene	Landbrukssjefen
Handelsnæringen	Plansjefen
Industrinæringen	Leder PRN
Offentlige virksomheter	Rådmannen
Næringsarealer	Leder PRN
Kommunal service & tjenesteyting	Organisasjonssjefen

11.2 Hvordan sikre samvirke?

Planen er tuftet på et utstrakt og godt samarbeid mellom interne krefter og eksterne aktører. Et godt samspill mellom disse er viktig. Planen involverer mange og det er viktig at det er full åpenhet og effektiv kommunikasjon mellom alle berørte. Det er derfor avgjørende for et vellykket resultat at de enkelte hovedansvarlige også løpende sørger for at all relevant informasjon tilflyter alle berørte. Spesielt gjelder dette ved prosjekter/aktiviteter som medfører kontakt med andre enheter eller med medarbeidere som sitter geografisk atskilt.

Planeier og den enkelte ansvarlige må også løpende sørge for at mulige synergier mellom prosjektene og aktivitetene trekkes ut, og påse at alle vannrette skott mellom prosjekter og aktiviteter bygges ned.

11.3 Samlet økonomi

Ingen plan gjør seg selv. Det må settes inn ressurser i form av intern arbeidskraft og det må leies inn eksterne resurser hvis de ønskede faglige kvalitetene ikke finnes innad i organisasjonen, eller hvis interne krefter ikke kan fristilles i tilstrekkelig grad. Alt dette har en økonomisk konsekvens. Denne planen har et fireårig perspektiv, men omhandler primært prosjekter og aktiviteter rettet inn mot

utgangen av 2012. Det er dog viktig å se enkelte prosjekter i et fireårig perspektiv, da de vil strekke seg over hele planperioden.

Innenfor hvert enkelt satsingsområde er de økonomiske konsekvensene beskrevet. Tallene er indikative, og vil nødvendigvis bli gjenstand for noe justering under marsjen. I tillegg til dette kommer kostnadene knyttet til den overordnede gjennomføringen, ikke minst i form av innleide personer til den overordnede styring og gjennomføring.

Det er primært tallene for resten av 2011 og hele 2012 som det er fokusert på. Bakgrunnen for å fokusere så vidt mye på 2011 og 2012-tallene er at alle prosjektene (med unntak av de som naturlig vil gå over flere år) og alle aktivitetene er rettet inn mot å nå de kortsiktige målene i løpet av 2012.

Overordnet prosjektledelse (lønn, utredninger, reise/diett etc.) vil utgjøre kr. 1 260 000 pr år. I dette tallet er det tatt utgangspunkt i en årslønn på kr. 700 000 + 40 % sosiale kostnader. Over en fireårsperiode (inntil utgangen av 2015) vil dette samlet utgjøre kr. 5 040 000.

Kostnadene innenfor de enkelte satsingsområdene vil anslagsvis utgjøre til sammen kr. 2 225 000. Med tillegg av prosjektledelse etc. på kr. 1 260 000, vil satsingen for 2011 og 2012 utgjøre til sammen kr. 3 485 000, dvs. innenfor den totalrammen som kommunestyret tidligere har vedtatt.

Det er foreløpig ikke mulig å gi en god indikasjon på kostnadene for de enkelte satsingsområdene for perioden 2013-2015. De kortsiktige målene, og dermed aktivitetsnivået, for disse områdene vil bli fastsatt ved utgangen av hvert kalenderår. Men hvis det antas at kostnadsbildet vil være stort sett som 2012, tilsier dette en samlet prosjektkostnad for hele prosjektperioden, inkl. prosjektledelse, på kr. 13 940 000 (tilsvarende kr. 3 485 000 pr. år). Sett opp mot kommunestyrets opprinnelige vedtak om å bevilge kr. 6 000 000 til næringsutvikling, er dette en betydelig overskridelse. Det blir derfor en stor utfordring for prosjektet å begrense kostnadene så mye som mulig uten at dette går ut over kvaliteten i arbeidet. Det forutsettes at prosjektfinansieringen blir en del av den årlige budsjettprosessen.

11.4 Rapportering

En plan involverer mange aktører i plangjennomføringen, og det er viktig at det er full åpenhet og effektiv kommunikasjon mellom alle berørte, og også alle de med et mer perifert forhold til plangjennomføringen.

Rapporteringen må skje rettidig og på en form som gjør den leselig og forståelig. Det er viktig å fokusere på avvik i henhold til plan, og planlagte tiltak for å lukke avvikene. Som en rettesnor bør 80/20-regelen gjelde også her, dvs. at 80 % av rapporteringen skal være knyttet til fremtiden (for eksempel aktuelle tiltak for å lukke avvik), mens 20 % bør være viet hva som er gjort i perioden. I prinsippet er det intet poeng i å skrive omfattende om hva som er gjort så lenge dette er i henhold til planen. Rapporteringen bør være så åpen som mulig og tilflytte alle berørte.

I prinsippet må det skilles mellom intern og ekstern rapportering. Den interne rapporteringen skal primært være viet planoppfølging for å sikre at organisasjonen hele tiden er på riktig vei frem mot de kortsiktige målene. For å sikre tilstrekkelig kontroll med fremdriften og god koordinering mellom satsingsområdene, bør den interne rapporteringen skje hver måned, og tilsvarende bør det være møter i den administrative styringsgruppen like ofte.

Den eksterne rapporteringen er primært rettet mot planens omgivelser, i dette tilfelle det politiske miljøet samt eksterne samarbeidsorganer. Rapporteringen til disse vil nødvendigvis være på et atskilt nivå mindre detaljeringsnivå enn den interne rapporteringen og rapporteringen skal skje tertialvis.

11.4.1 Intern rapportering

Hva	Fra hvem	Til hvem	Når	Hvordan
Prosjektstatus	Prosjektansvarlige	Områdeansvarlig	Hver måned	Skriftlig
Områdestatus	Områdeansvarlig	Planeier	I forkant av hvert møte i den administrative SG	Skriftlig
Samlet planstatus	Planeier	SG	do.	Skriftlig

Alle kritiske avvik må rapporteres og behandles uavhengig av disse rapporteringspunktene.

11.4.2 Ekstern rapportering

Den eksterne rapporteringen er primært rettet mot det politiske miljøet, og vil følge den vanlige innarbeidede tertialrapporteringen. Formen skal være skriftlig, og det skal fokuseres på tids- og fremdriftsavvik og ikke på alt som er gjort. Vesentlige avvik skal kommenteres, samt hvilke tiltak som er igangsatt for å lukke avvikene.

Det forutsettes dog at den politiske styringsgruppen får mer løpende fremdriftsrapportering for eksempel i de ordinære politiske møtene.

11.5 Kritiske suksessfaktorer

Det vil alltid være lang rekke motkrefter som vil kunne være til hinder for en effektiv måloppnåelse. Alle disse motkreftene må identifiseres og det må utvikles mottiltak slik at effektene av motkreftene blir så liten som mulig. De viktigste kritiske suksessfaktorene som er identifisert er:

Kritisk suksessfaktor	Ansvarlig for å holde løpende fokus og kontroll
Samarbeidet mellom kommunen og næringslivet må være strømlinjeformet og fleksibelt	Rådmannen
Det må settes av tilstrekkelig med kompetente og dedikerte ressurser	
"Sammen-med" ånden må foredles også innenfor næringsutviklingsområdet	
Planoppfølging er et ledelsesansvar. Kommunens sentrale ledelse må løpende overvåke fremdriften i næringsarbeidet, og med rådmannen som planens overordnede eier	
Kommunens forhold til næring og næringsutvikling (bl.a. dette dokumentet) må gjøres tilstrekkelig kjent for eksempel gjennom kommunens egne hjemmesider og andre aktuelle kanaler	
Det må legges opp til bred deltakelse i beslutningsprosessen ved at for eksempel Øvre Eiker Næringsråd, Hokksund Handelsstandsforening og andre lokale interesser trekkes med	
Øvre Eiker kommune må oppfylle sine forpliktelser med eksterne sammenslutninger ²⁰ og aktivt søke å utnytte de muligheter for lokal næringsutvikling som ligger i dette	

Planens eier har et særlig ansvar for at disse forholdene overvåkes og at nødvendige tiltak settes inn. Suksessfaktorene må følges opp løpende så eventuelle negative avvik ikke får utvikle seg på en slik

²⁰ Det refereres her til for eksempel Vestregionen, Drammensregionen og Buskerudbyen

måte at de hindrer en vellykket plangjennomføring.

11.6 Risikoanalyse

Det er viktig også å holde et våkent øye med alle de risiki som kan være til hinder for en vellykket plangjennomføring, og sette inn nødvendige tiltak for å begrense disse. Av de viktigste identifiserte risiki er:

- Kommunen makter ikke å stille de nødvendige næringsarealer til disposisjon til riktig tid
- Kommunen mister fokus på plangjennomføringen og omdisponerer ressursene til andre oppgaver
- Kommunen klarer ikke å skape det nødvendige engasjement hos aktuelle samarbeidsgrupperinger
- Det politiske "trykket" på næringsutvikling reduseres over tid
- Utviklingen innen de eksterne sammenslutninger hvor kommunen er engasjert blir ikke slik som forutsatt i fremdrift og/eller innhold
- Kommunen makter ikke å hente inn de "riktige" personene til å gjennomføre de mange prosjekter og aktiviteter som er beskrevet i planen
- Interne ressurser blir ikke fristilt i den grad som er nødvendig for en vellykket plangjennomføring

11.7 Forholdet til de hvite kaninene

I enhver plan vil det alltid dukke opp uforutsette forhold av ymse slag. Dette kan f.eks. være offentlige pålegg som ikke var påtenkt da planen ble laget. Noen av disse kan til dels styres og kontrolleres gjennom tilstrekkelig oppmerksomhet på de kritiske suksessfaktorene og de identifiserte risiki. Men det kan til tider dukke opp forhold som overhodet ikke kan forutses. Disse kan være av en slik art at de kullkaster alle planer, og tvinger frem behovet for en fullstendig revurdering av eksisterende planverk. I sin alvorligste konsekvens vil denne type uforutsette hendelser kunne forårsake at hele plangjennomføringen stoppes. Dette er de hvite kaninene som enhver plan må leve med ²¹.

Gitt at en (eller flere) slike hvite kaniner skulle dukke opp er det planeiers ansvar å vurdere konsekvensene og straks sette inn nødvendige tiltak for å begrense eventuelle skadevirkninger.

²¹ Analogien er hentet fra *Alice in Wonderland* fra 1865 av Charles Lutwidge Dodgson (under pseudonym Lewis Carroll), hvor den hvite kaninen i fortellingen til stadighet endrer handlingen uten forvarsel og med store konsekvenser

12.0 ENDRINGSKONTROLL

Enhver plan, uansett graden av forarbeid, vil over tid være gjenstand for endringer. Ytre faktorer ute av planeiers kontroll må løpende tas hensyn til, og nødvendige justeringer og tilpasninger gjøres. I de situasjonene hvor det er nødvendig å endre planen, er det viktig at dette gjøres strukturert og med tilstrekkelig kontroll med konsekvensene. I det etter følgende er beskrevet hvordan endringsprosedyren for den strategiske næringsplanen skal være.

12.1 Hva kan endres?

I prinsippet kan selvsagt alt i en plan endres, men man skal passe seg for ikke å "rette i stykker" planen. Som et overordnet prinsipp skal de langsiktige målene samt de strategiske føringene ligge fast. De skal ikke være hellige kuer, men en endring på disse områdene skal sitte langt inne og være svært godt begrunnet.

De kortsiktige målene, prosjektene og aktivitetene er dog gjenstand for løpende vurderinger. Målene kan justeres opp eller ned, nye prosjekter påbegynnes og aktiviteter tas ut og nye kommer til. Selv om utgangspunktet skal være restriktivt, er det på disse områdene det vil være naturlig å diskutere justeringer i lys av interne og eksterne forhold som måtte oppstå.

12.2 Prosedyre ved endring

Enhver endring skal være begrunnet og godkjennes av prosjektets styringsgruppe (SG). Konsekvensene av endringen skal kvantifiseres (dette omfatter tid og ressurser, både mannekraft og økonomi), og ikke minst skal eventuelle konsekvenser for andre satsingsområder beskrives. Det skal føres protokoll fra møtene i SG hvor alle endringsforslag og resultatene av behandlingen av disse, blir referert. I tillegg skal det føres en egen endringslogg som til enhver tid vil være en del av den vedtatte planen (se nedenfor). For å kunne kommunisere endringene løpende til alle prosjektdeltakere er det viktig at en "offisiell" plan ligger tilgjengelig på intranettet, og det er denne som løpende oppdateres etter hvert som endringer blir godkjent.

Endringer som krever hurtig avgjørelse kan unntaksvis behandles og godkjennes av prosjektets eier, men skal i ettertid refereres på førstkommende møte i SG. Endringsloggen oppdateres umiddelbart etter at et positivt vedtak er fattet av prosjektets eier.

12.3 Endringslogg

Endr. nr.	Beskrivelse	Konsekvens	Dato

Kort veiledning for utfylling av endringsloggen:

Endr.nr.	Nummereres fortløpende innen kalenderår, eks. 001/11
Beskrivelse	Hva omfatter endringen
Konsekvens	Hva er konsekvensene av endringen, med spesiell vekt på fremdriftsavvik og konsekvenser for andre satsingsområder
Dato	Dato for formelt vedtak, enten i SG eller hastevedtak av planeier

BAKGRUNNSDOKUMENTER

1. "Analyse av næringsstrukturen i Øvre Eiker, Nedre Eiker, Drammen og Lier", BI 2009
2. "Næringsutvikling og attraktivitet Buskerud", Telemarksforskning 2010
3. Utkast til næringsmelding for Øvre Eiker, Øvre Eiker kommune 2010
4. Strategisk næringsutvikling i Øvre Eiker kommune, vedtatt i kommunestyret den 27. april 2011 (PS 49/11)
5. Hokksund – fremtiden stasjonsby, et sted å leve, NIBR 2010
6. Mulighetsstudie for Hokksund Vest – by- og boligutvikling, NIBR 2010
7. Næringsmonitor for Drammensregionen, TF notat nr 14/2010 (Telemarksforskning)
8. Om kultur og næring i kommunale strategier, TF notat 35/2009
9. Utvikling av Hokksund by, vedtatt i kommunestyret 4. februar 2009, (PS 5/09)